

VAIKŲ PAŽANGOS IR PASIEKIMŲ VERTINIMO SISTEMOS APRAŠAS

Ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų vertinimas yra prasminga ir būtina pedagogo, pagalbos vaikui specialistų kasdienė praktinė veikla. Vertindami vaiko ugdymo(si) pasiekimus pabrėžiamos sėkmės, ypač tose srityse, kuriose dar pasitaiko įvairių sunkumų, taip pat numatoma, ką ir kaip reikia tobulinti. Naudojami įvairūs vertinimo būdai, metodai, padedantys stebėti vaiko pažangą bei fiksuoti individualius pasiekimus.

Vaikų pasiekimų vertinimo samprata

Vaiko pasiekimų ir pažangos vertinimas – asmenybės pažinimo ir ugdymo(si) poreikių pripažinimo pagrindas. Vaiko pasiekimai – tai įgyti gebėjimai socialinėje, kalbos ir komunikavimo, pažinimo, sveikatos saugojimo ir meninio ugdymo srityse.

Vertiname, kad:

- pažintume vaiką (vaiko ugdymosi poreikius, interesus, pomėgius, galias, stilių, charakterio ypatumus, kultūrinius skirtumus);
- atskleistume vaiko pastangas ir pažangą bei skatintume jo ugdymą(si);
- apmąstytume (reflektuotume) įgyvendintus programos tikslus ir uždavinius;
- planuotume ugdymo perspektyvas individualiai kiekvienam vaikui ir vaikų grupei;
- pateiktume vertinimo informaciją vaikui, vaiko tėvams (globėjams), kitiems ugdymo proceso dalyviams;

Vaikų pasiekimų vertinimas:

Planuojamas. Numatome vertinimo tikslus, laikotarpį; informavimo apie vaiko pasiekimus būdus.

Objektyvus. Vertiname tik tada, kai esame numatę konkrečius vertinimo kriterijus, aiškiai apibrėžę vertinimo tikslą.

Visybini. Stebėdami stengiamės išvelgti vaiko gebėjimus, individualumą, pomėgius, elgesį, daromas pažangos žingsnius, kompetencijas.

Informatyvus. Tikslingai atliekamas vaiko pasiekimų vertinimas teikia naudingą informaciją pedagogui, pačiam vaikui ir jo tėvams. Efektyviai panaudojus šią informaciją gerėja ugdymo(si) kokybė. Tinkamai užfiksuota, aiškiai ir laiku pateikiama informacija yra informatyvi ir galinti užtikrinti grįžtamąjį ryšį.

Fiksuojantis vaiko pažangą. Vertinimu siekiame išvelgti tai, ką vaikas jau geba padaryti. Ugdymo procese vyrauja vertinimas, kuris padeda patirti sėkmę, atradimo ir pažinimo džiaugsmą.

Fiksuojami kiekvieno vaiko veiklos faktai, kaupiami įvairūs įrodymai, atskleidžiantys vaiko gebėjimus, daromą pažangą, pasiekimus.

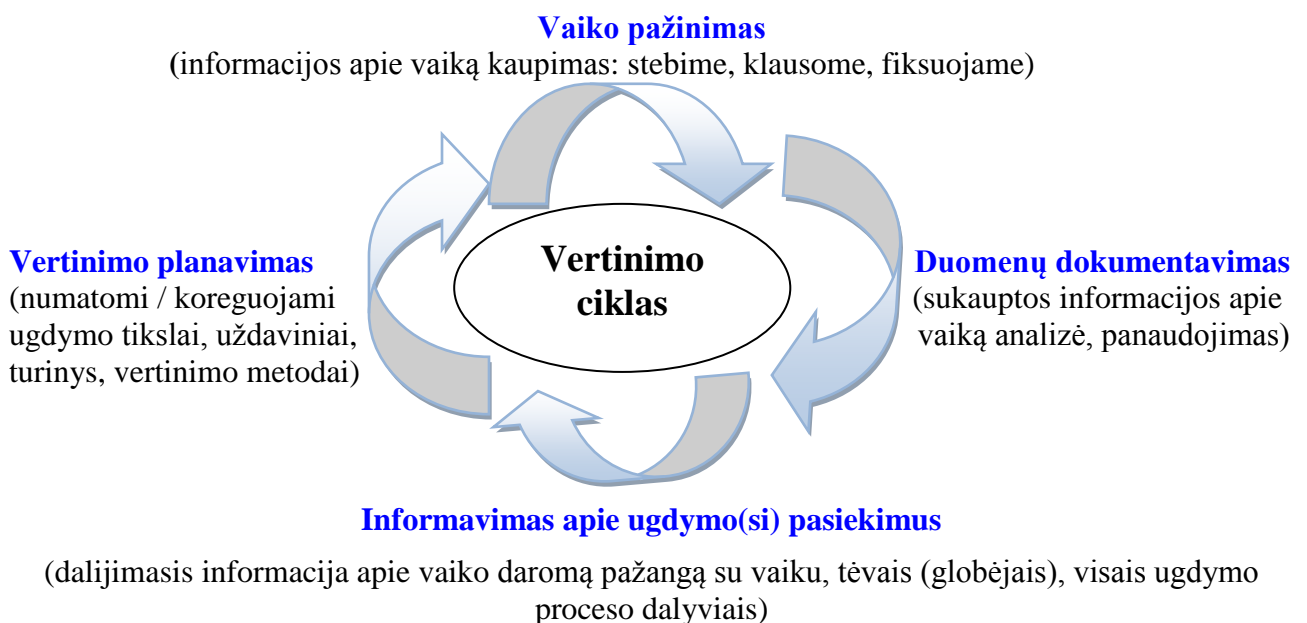
Jautrus ir humaniškas. Vertinimo procesas turi būti akcentuotas į pagarbą vaikui kaip asmenybei. Vertinant reikia atsižvelgti į visas ugdymosi sėkmes ir nesėkmes.

Pozityvus. Teigiamas požiūris į vaiko asmenybę, esamus gebėjimus ir jo daromą pažangą.

Ugdantis vaiko pasitikėjimą. Vertinimas turėtų auginti vaiką ir padėti skleisti jo gebėjimus.

Vertinimo ciklas

Vertinimo ciklas: vaiko pažinimas, planavimas, duomenų dokumentavimas, informavimas. Kiekviename etape tikslingai atliekamos vertinimo procedūros, padeda surinkti patikimą informaciją, ją interpretuoti ir panaudoti numatant konkrečias kiekvieno vaiko ir vaikų grupės ugdymosi kryptis bei tobulinti ugdymo procesą.

1 pav. Vertinimo ciklas

Vertinimo planavimas

Vertinimas – ugdymo proceso dalis, kurios metu numatome ugdymo(si) pasiekimų vertinimo metodus, informavimo apie vaiko pasiekimus būdus, laikotarpį. Vertinimo planavimas pedagogui padeda apmąstyti, ką, kaip ir kodėl reikės atlikti siekiant įvertinti kiekvieno ugdytinio pasiekimus.

Planuodami vaiko ugdymo pasiekimų vertinimą, numatome:

- požymius/kriterijus, kuriais vadovaujantis vertinama vaiko pažanga (išskiriami atskirų ugdymo sričių vaiko ugdymosi pasiekimų požymiai, pavyzdžiui, pažinimo gebėjimų požymis: noriai tyrinėja aplinką);

- laikotarpius (tarpiniai vaikų pasiekimų vertinimai atliekami nuolat; apibendrinami kartą per pusmetį);
- dalyvius (vaikas, pedagogas(-ai), tėvai(globėjai), kiti ugdymo proceso dalyviai). Vertinimo rezultatai aptariami individualiuose pokalbiuose su tėvais(globėjais), su įstaigos administracija, ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo pedagogų metodiniuose pasitarimuose;
- metodus (stebėjimas, pokalbis, garso, vaizdo įrašai, pedagogo užrašai, vaiko ugdymosi pasiekimų įsivertinimas ir kt.);
- fiksavimą ir dokumentavimą (pasiekimų applanke, pasiekimų aprašas, knyga „AŠ“, „Gimtadienio knyga“, stebėjimų protokolai, vaizdo medžiaga, kt.). Informacija apie vaiko pasiekimus ir daromą pažangą kaupiama „Pasiekimų applanke“. Jame kaupiami ir saugomi Vaiko stebėjimų protokolai, kūrybinių darbų pavyzdžiai su aprašu, vaiko posakiai apie save, šeimą, grupę; pedagogų pastebėjimai, tėvų mintys apie vaiką, tėvų(globėjų) vertinimai;
- kitas galimybes.

Vaiko pažinimas

Pedagogas, pažindamas vaiko individualias savybes, ugdytinio patirtį, jo namų kalbinę ir kultūrinę aplinką, jo poreikius, pritaiko ugdymo turinį, atsižvelgdamas į individualius kiekvieno vaiko polinkius ir gebėjimus, vaiko šeimos tradicijas, įpročius ir siekia ugdymo pažangos.

Vaiko individualumo pažinimas. Kiekvienas vaikas yra ypatingas, turintis išskirtinai tik jam būdingų charakterio savybių, savitų polinkių ir poreikių. Pedagogas, įvairiose situacijose stebėdamas vaikų elgesį, fiksuodamas duomenis bei juos analizuodamas, pažįsta vaiko individualias savybes, kultūrinę aplinką ir taiko ugdymo strategijas, padedančias vaikui ugdytis.

Vaiko gebėjimų pažinimas. Vaikų *socialiniai gebėjimai* ugdomi plėtojant suvokimą apie save ir kitus, savo vietą šeimoje, vaikų grupėje, ryšius su visuomene, kai kuriuos sociokultūrinius reiškinius, gimtinę; tai gebėjimas būti kartu su kitais, bendradarbiauti, draugauti, spręsti kasdienes problemas, įveikti sunkumus, padėti sau bei kitiems, gerai jaustis ir gerbti save.

Kiekvienas vaikas, skatinamas ir veikiamas aplinkos sąlygų, savaip pažįsta pasaulį. Svarbu pažinti vaiko mąstymo ypatumus. *Pažinimo gebėjimai* – tai vaiko domėjimasis viskuo, kas yra aplink, gebėjimas sutelkti dėmesį, suvokti, įsiminti, samprotauti, spręsti problemas, kritiškai mąstyti; gebėjimas taikyti įvairius pasaulio pažinimo būdus – stebėti, klausinėti, eksperimentuoti, prognozuoti, ieškoti informacijos ir ja naudotis. Edukacinės įstaigos aplinkos turi skatinti domėtis, pažinti, tyrinėti, patirti atradimo džiaugsmą.

Formuojamas supratimas apie sveikatą ir jos saugojimą. *Sveikatos saugojimo* gebėjimai padeda lengviau adaptuotis naujoje aplinkoje, moko atsipalaiduoti, augti sveikam.

Pedagogai, siekdami ugdyti *kalbos ir komunikavimo* gebėjimus, susipažįsta su vaiko įgyta patirtimi kalbinėje srityje; analizuoja, kaip vaikui sekasi bendrauti išreiškiant, pažįstant save ir pasaulį, bendraujant su kitais, kuriant istorijas, pasakas, kalbantis ir išklausančias vienas kitą.

Vaiko *meniniai gebėjimai* – tai atvirumas estetiniams įspūdžiams, jautrumas supančiai aplinkai ir meno kūrinį grožiui, poreikis išreikšti save meno kalba. Gebėjimas tyrinėti įvairias meninės raiškos priemones, spontaniškai reikšti savo nuotaiką, jausmus, mintis ir santykį su pasauliu, gebėjimas kurti vaizduojant, muzikuojant, šokant, vaidinant, žaidžiant.

Kaip pažinti vaiko gebėjimus:

- stebint vaiko elgesį žaidimų, įvairios veiklos, kasdienių situacijų metu;
- diskutuojant su vaiku, tėvais(globėjais), kitais ugdymo proceso dalyviais;
- analizuojant įvairią vertinimo informaciją.

Vertinimo dokumentavimas

Vaikų ugdymosi pasiekimai vertinami nuolat, apibendrinami du kartus per metus – rugsėjo – spalio mėn. ir gegužės – birželio mėn.,

Vaiko pasiekimų vertinimo aplankas padeda parengti autentišką ir prasmingą vaiko pasiekimų įvertinimą, išryškina vaiko gebėjimų augimą (ugdymo(si) pažangą).

Kaip tėvai dalyvauja vaiko pasiekimų vertinimo procese? Pedagogai skatina tėvus dalyvauti vertinant vaiko pasiekimus:

- pedagogai parengia išsamią, konkrečią medžiagą apie vertinimo sampratą.
- aptaria drauge su vaiku jo pasiekimų aplanko turinį.
- gilina tėvų supratimą, kad vaikų ugdymo(si) sėkmei didelę reikšmę turi kasdienis tėvų bendravimas su vaiku;
- paaiškina vertinimo reikšmę ir svarbą, pabrėžiant pozityvų požiūrį į vaiko pasiekimų vertinimą susitikimo su tėvais metu (susirinkimų, individualių pokalbių metu);

Kaip skatinti vaiką dalyvauti aptariant jo pasiekimus?

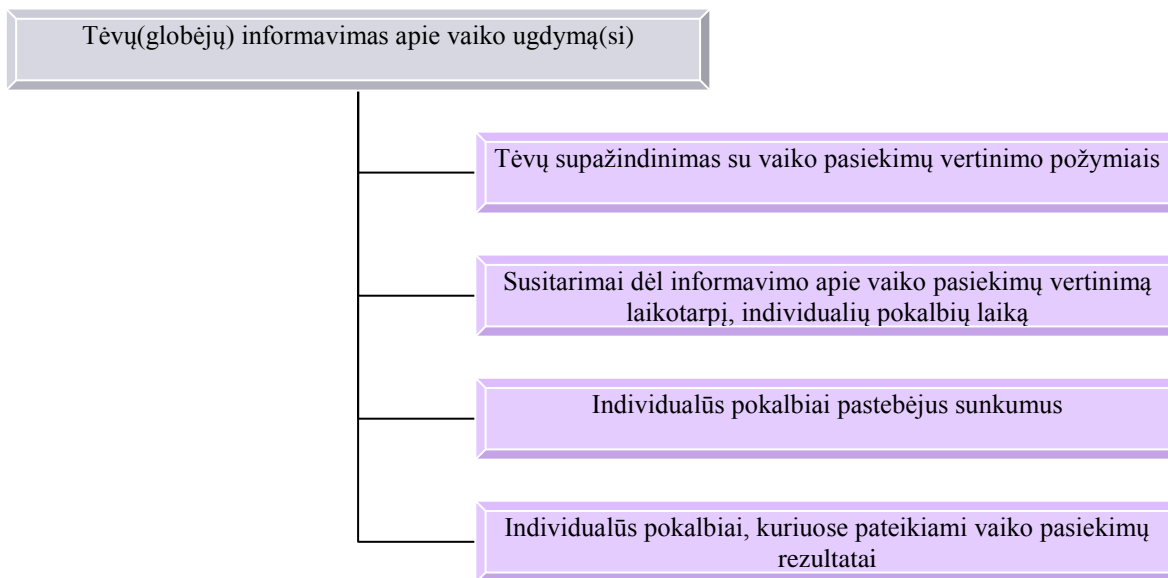
- Stebėti ir fiksuoti, ką vaikas sako ir daro.
- Skatinti vaiką kalbėti apie save. Vaikas pats pasakys, ką mėgsta daryti ir ko nemėgsta.
- Drovius, uždarus vaikus kalbinti individualiai, sudarant jiems saugią aplinką.
- Padrąsinti vaiką įvertinti savo darbą, reflektuoti veiklą.
- Klausti vaiko nuomonės apie tai, kuris darbas galėtų būti įdėtas į vaiko pasiekimų aplanką.
- Vaikai turėtų mokytis patys kaupti aplanko turinį. Jie turėtų patys atrinkti, pritarti, kokį jo darbą įdėti į aplanką, tai suteiktų vaikams pasitikėjimo, pasididžiavimo jausmą savimi, ugdytų savarankiškumą. Gerbti jo sprendimą.

Informavimas apie ugdymo(si) pasiekimus

Vaikų tėvams (globėjams) informacija apie vaikų pasiekimus teikiama reguliariai, individualiai ar pagal poreikį. Apibendrinta informacija – du kartus metuose (pavasariį ir rudenį).

Kaip informuojame vaikų tėvus apie vaikų ugdymosi pasiekimus?

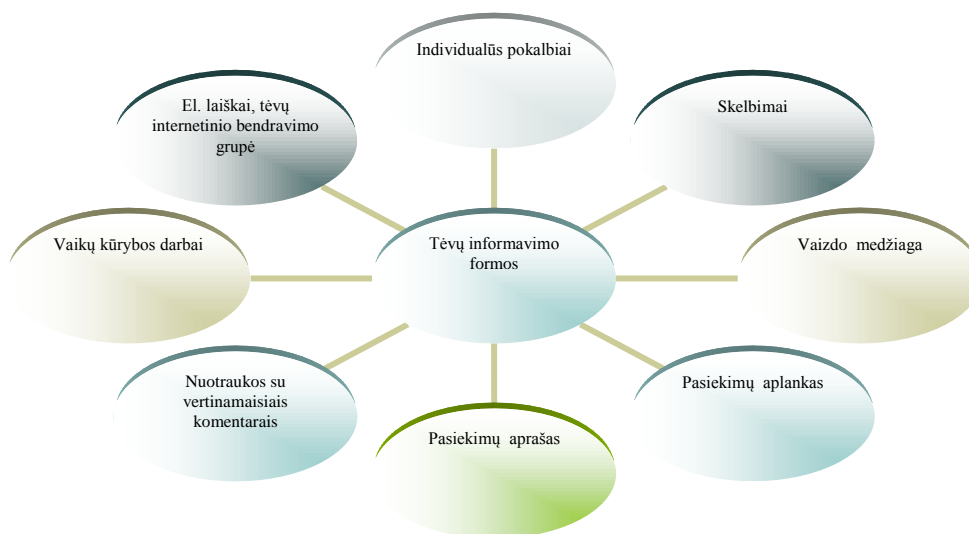
Bendraudami su vaikų tėvais (globėjais), vengiame oficialumo. Kalbame geranoriškai, konstruktyviai, tikslingai. Stengiamės, kad tarp pedagogo ir tėvų vyrautų dialogas, stiprėtų bendruomeniškumo jausmas. Tėvai turi žinoti kokių ugdymosi rezultatų bus siekiama per tam tikrą laikotarpį ir kokiais kriterijais pasiekimai bus vertinami, kaip fiksuojami. Jei susitariama, pokalbyje gali dalyvauti ir vaikas. Pedagogas apsibrėžia, kokią informaciją teiks tėvams. Ji neturėtų būti labai plati.

2 pav. Tėvų informavimas apie vaiko ugdymąsi

Tėvų informavimo formos: ką, kaip ir kada pasirinkti?

Tėvų informavimo formos, padedančios suprasti esminius ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų vertinimo tikslus, paskirtį ir prasmę. Pedagogas pasirenka tinkamą informavimo formą pagal esamą situaciją.

3 pav. Galimos tėvų informavimo formos

Vaiko ugdymosi pasiekimų vertinimo metodai ir būdai

Naudojami vertinimo metodai: *stebėjimas, pokalbis, vaiko veiklos ir kūrybos darbų analizė, vaiko elgesio faktų analizė, atskirų situacijų aprašymas ar kt.*

Svarbu, kad vaikas būtų *skatinamas įsivertinti* siekiant formuoti jo supratimą apie paties ugdymą(si).

Ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų vertinimas – tai pagalba vaikui, nusakant pasiekimus (pasidžiaugiant vaiko sėkme), ką ir kaip reikėtų gerinti, kad kitą kartą būtų dar geriau.

Vaikų pasiekimai ir pažanga vertinama pagal 2016 m. LR ŠMM parengtą „Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašą“ ir Priešmokyklinio ugdymo bendrąją programą, patvirtintą 2014 m. rugsėjo 2 d. LR ŠMM Įsak. Nr. V-779

Literatūra

1. Bee, H., Boyd, D. *Augantis vaikas*. (2011).
2. Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas. ŠMM, 2016.
3. Juodaitytė, A., Gaučaitė, R., Kazlauskienė, A. Informavimas apie ikimokyklinį, priešmokyklinį ugdymą ir švietimo pagalbą. 2009
4. Ona Monkevičienė ir autorių grupė. Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas. ŠMM, 2014.
5. Priešmokyklinio ugdymo bendroji programa. LR ŠMM, 2014
6. Szarkowicz, D. *Stebėjimas ir refleksija vaikystėje*. 2011.
7. Žukauskienė, R. (1996). *Raidos psichologija*.

Parengė: Rasa Ratkevičienė, direktoriaus pavaduotoja ugdymui

Pritarta Mokytojų tarybos posėdyje 2016.10.12. Protokolo Nr. 1.18-03